

олег зуєвський

БОЛОТІ
ГОРСТА

Lizenzträger Ignatiw.

Herausgegeben mit Genehm. der Publ. Control OMG Würt.-Baden.
Inf. Contr. Div.

Druck: Ukrainische Abteilung Ha-1g der Druckerei G. Grosskinsky
Neckarsulm.

ОЛЕГ ЗУЄВСЬКИЙ

ЗОЛОТІ ВОРОТА

ПОЕЗІЇ

1947

МІОНХЕН

Oleg Zujewskij :
THE GOLDEN GATE
Ukrainian poems

Обкладинка худ. В. Шаталова.

ЗОЛОТІ ВОРОТА

АРАБЕСКИ

Кришталь, кришталь... і золоті ворота
Горять на сонці дорогим вогнем.
Повійсла в далях чиста позолота,
Бо день схилився перед новим днем...

Зелено-синіх барв зліта шовкова хмара
І падає на дно глибокої ріки.
Я бачу, як в сітках блищать грайливі чари
І б'ються на воді веселі ластівки.

А скільки зірок випало з туману!
Горять і сиплються, мов квіти одцвіли...
І там, де згарища згасати перестануть,
Вони раптово постають із мли.

Дорога в даль тривогою повита —
Там трави обнялись і шепчуться про сум,
Хоч вершник на бігу не б'є їх під копита
І вітер не збиває з них росу...

Там ранками, у білому убранні,
Проходить тільки та, що зорі розсипа
І бачив я не раз, у ту годину ранню,
Як місяць осяйний до неї в руки впав.

Кришталі, кришталі... і золоті ворота
Горять на сонці. Чи ж дійду туди?
Чи не спаде з них раптом позолота,
А вітер злий чи не змете сліди?

1943.

* * *

Твоїх доріг — мого хиткого слова
Хіба не виправдять, хіба не довести?
І раз нам післана, рокована відмова
Отак хіба й спалила всі мости
До тебе в край, як привид, як оману?
І добрий гість, ранковий сполох-світ,
Що прийде знов од нас прийняти шану,
На камінь вилетється, на вимерлий граніт...

* * *

Хай ранок твій розквітне скромним рястом,
І райдуга, що блиснула в п'ятках,
Опустить крила, наче хто зіткнув
Для неї сітку. Дзеркальцем гранчастим
Вона засне на слізно-скорбнім цвіті,
Зімкнувши вії, ніби в щасну мить;
А ти сама, сама тоді на світі
Появишся, щоб день благословить.

* * *

Хтось отам зустрів
Біля узбереж
Мертвий камінь слів,
Ніби камінь веж.

Там стояв титан,
Він любив простір;
Як спадав туман—
Говорив до зір.

І щодня благав
У німих сестер,
Щоб вінок заграв
Не темнів, не мерк.

А йому одна,
Краща з білих панн,
Діставала з дна
Хризолітний збан.

Не морська трава
Там була. Він зрів
Лиш свої слова—
Мертвий камінь слів.

1947.

* * *

Я вертаюсь до тих воріт,
Що пройти їх збиравсь відколи,
Та, здається, за ними світ
Не весніє, а й досі голий.

Де ж дорога до тих оаз,
Де цвітуть по узбіччях маки?
Може в небі ясним для нас
По сузір'ях сплелися знаки?

Може ранком, коли в степу
Опадають холодні роси,
Перша пташка у дальню путь
Таємницю про те відносить?

Може й там, де серпневий день
Свіжі фарби кладе на клени,
Хтось щасливий колись найде
Слово шукане скрізь — вогненне...

І тоді... та чи ж буде так?
Ти пройдеш на глухих зворотах,
Там посієш червоний мак
І відкриєш німі ворота.

1944.

ФРАГМЕНТ

Лише тоді, коли впадуть підпори
Якогось граду, що скоривсь вогням,
І знов на мить роз'ясняться простори —
Приходить благодать твоя на гори,
Щоб сяяти й моїм скорботним дням...

В малій храміні, впавши на коліна,
Я образ твій стрічаю, як у сні,
Зраділий, що краса твоя нетлінна,
Що я не сам у цих похмурих стінах,
І ти, як перше, віддана мені.

1945.

Я ВХОДЖУ В ХРАМ...

Я входжу в храм, де не стихають гимни,
Де над усім — веління божества,
І чую сам, як в захваті нестримнім
Кажу хвали урочисті слова...

А в сяйві тім, що обілляло лица,
Злітає спів над мури кам'яні,
І там, де простір зорями іскриться,
Я бачу образи, немов у сні.

Незнана даль в одвічному спокої
Приймає ласку пристрасних світил,
А янголи метеликовим роєм
Здіймають шелест від рухливих крил.

По мовчазних, незайманих просторах
Вони проходять в парах, босоніж,
І там, де сонце спочиває в горах,
Для них ворота розп'яті навстіж.

Від присмерку затемнилися обводи,
І лиш вниз кришталю-світла даль. —
Там в білому завжди самотня ходить
Та, що від неї радість і печаль.

Червоні маки й запашні левкої
Вона збирає й запліта в вінок,
І ніжністю повитий неземною
Її очей мрійливо-темний шовк...

Коли ж розквітне ранок над полями
І припаде росою до землі,
Тоді ворота з темними краями,
Як мрія, згаснуть у зазірній млі.

Лиш янголи метеликовим роєм
Здіймають шелест від рухливих крил,
Й незнана даль в одвічному спокої
Приймає ласку пристрасних світил.

А в храмі спів і не стихають гимни,
В нім над усім — веління божества.
І чую сам, як в захваті нестримнім
Кажу хвали урочисті слова...

1944.

* * *

Коли розтавала раптово
Зневіра, як привид туману,
Тоді підіймалася знову
Надія, до того не знана.

І голосно слово звучало
Без болю, плачу і гіркоти,—
Хоч сил ще зібралось мало
Для злету в далекі висоти.

І ранком, і в день яснолиций
Квіток розцвітало багато,
Хотілось бо навіть молитись
Великому Богу за свято.

З дороги верталися діти,
Приносили усмішок зливу,
І сонцем, здавалось, зігрітий
Був кожен в ту хвилю щасливу.

* * *

Світле поле й барвисті грона...
Чи постане звідтіль протест?
Даль, як завжди, горить червоно,
І над нею піднявся хрест.

Та для кого ж тоді квітніли
Розсвіт ранку і чиста грань,
Золоті вилітали стріли
Відгомінням чиїх благань?

І для кого займались зорі
Так принадно, в такій красі?
Хто в казкових дверей отворі
Після змагу спочити сів?

Чи казав він слова знадливі,
Що наснага їх — ранній квіт?
І куди за мечем ходив він,
Як здійсняв найсвятіший міт?

Тільки знаю: хай біль, хай втрата,
Хай останній закрито храм,
А його супокій займати
Я нікому ні раз не дам!

Бо на серці найбільша рана
Не від зради, що ходить скрізь. —
Бачу: в полі занадто рано
Новий цвинтар повз цвинтар зріс.

Не впроситись туди нікому,
Щоб хоч там назбирать квіток,
Тільки злому, гидкому гному
Відімкнеться міцний замок.

І буває він там щоночі,
Видира нагідки в траві,
Та відкрити воріт не хоче,
Бо господар усьому — він...

* * *

В глухім краю, де камінь білий,
Де слід від згинулих віків,
Шукати, може, тих підків,
Що з золотих копит злетіли?

Отам спинитися, де пуца,
Незнаним сфінксом залягти,
Чекати вік, аж з темноти
Блисне їх сила всемогуца?

Та тільки — Будда теж терплячий,
Геть перевищив міць стовпа! —
Пісок же очі засипа,
І він з розпуки нишком плаче...

1946.

* * *

В перлямутровій оправі темний бір,
І вітрів піщані водоспади
Крижаний обсіпали простір,
Наче для казкової баляди.

А з маленьких, мовчазних гробів
Повстають царівни у дукатах;
Їм сміється в далі голубій
Не ласкаве сонечко, заспате...

І чому не хоче водограй
Розірвати склепані затоки? —
Мабуть, цей невідомий край
Стереже володарка жорстока.

1945.

* * *

Це був луг. Жовтоокі ромашки.
Голуба, голуба далина
І просила і звала вона,
Ніби щедро наповнена чашка.
Там і хлопець твій був — без жалю
Толочив щедроцвіт постолками,
А далеко — наш ворог об камінь
Бив у розпачі злобу свою.
Тільки раптом здалося неждано,
Що як станеш, відкриєшся ти,
То нікому не скажеш ввійти
За тобою на зоряний ґанок.
І від того, мов кара мені:
Так відраду задержати важко,
Хоч були вони тільки у сні —
Світлий луг і жовтаві ромашки...

1947.

ЗМАГАННЯ

Опустився блакитний прокид
Добрим птахом на білий храм
І не буде цвісти, аж доки
Не всміхнеться її очам.

А вона, як щоразу, довгу,
Наче псальму, молитву-спів
Буде своєму шептати Богу,
Що до храму її привів.

Там ніхто не стоїть — не сміє:
Кожен серце своє беріг!
Тільки ворог жорстоким Вієм —
Чути з кроків — найшов поріг.

Він підійде, він ще постука.
Потім знову, як стільки літ:
Її — спочинок, для нього — мука,
А над храмом розквітне світ!

1946.

* * *

Ніби я ще недавно — учора
Бачив: свічі займались в кіюті,
Бачив образ владичний... а потім—
Знов гриміли органи на хорах.

Слава, слава підносилаь д'горі,
Слава чиста, як ранішні далі,
І тоді вже, без білої шалі,
Ти з'явилась — в рожевім уборі.

Ти — не привид. То правда була вже,
Як хмаринка, як сонце, як промінь;
Як весняний, розбуджений гомін,
Що не тихне, наснаги набравши.

І було в твоїй гордїй появі
Так багато блакитного чару,
Що і сонце, мов стало за хмару,
Вбрало промені в себе яскраві.

Тільки слово твоє невблаганно
Відгукнулося радісній миті,
Що на грані була. І в блакиті
Ти зійшла на невидимий ганок...

1946.

* * *

Може й буде, що в смутний день,
Як вогні догорять на луках,
Хтось прославлений знов приїде
І до замкнених трун постука.

Розпадеться тоді замок,
Що скував непрохідні ґрати,
І твій голос, хоч був замовк,
Стане знову до себе звати.

Підведуться тоді з гробів
Всі, що нагло схрестили руки,
І прийду я сказати тобі,
Що забув про страждання й муки.

Буде легко. Я знаю як,
Бо дороги знайду простими,
А вогняно-червоний мак
І по цей бік воріт цвістиме.

1945.

НА ПЕРЕПУТТЯХ

ВУЛИЦЯ

Кругом горять стривожені вогні,
І кожен ріг, мов привид із туману...
Вона завжди для мене, як у сні,
Чи гомінка, чи тінява, чи тьмяна.
Буває так: стою, немов на дні,
Де рух спада, а звук фортепіяна
Мина граніт, рештовання й карниз,
Щоб обійти і вслати шовком низ...

Хтось плаче там? Чи в тихім злеті мрій
Зумів знайти сподівану відраду?
Лиш як він зна, що десь у хвилі цій
Збудив зі сну мою Шехерезаду?
І прокид той, як тихий неспокій,
Що з поля йде в густе цвітіння саду,
На раз, на мить — розіб'є брук-труну,
Щоб там знайти криницю чарівну.

1946.

ДОН - КІХОТ

(Сучасний монолог)

Мій вибір не тут. Біля входу
Я інших зустрів вартових.
Хтось кличе? — Відмовте, що
зроду
Не був і не вхожий до них.
Він так лиш, мовляв, ненароком —
Весняний проліт, та й усе.
На птахів погляньте — щороку
Яку їх тут силу несе!
Вони ж не питаються шляху:
Лиш дім їх приваба й мета...
Що кажуть? Я блідну від жаху?
Не правда, здалось вам. То так —
Від втоми: не звикнув до цього,
І, певно, важкенько для ніг...
Та гляньте — вже видно з-за рогу
Ворота... І варта — з своїх!

1946.

* * *

Тривожна сповідь під блакитним небом,
Де горлиця й шуляк у запалі лихім. —
Ще, може, пройде мить, і він впаде, як грім,
Пролити кров і вбрати силу в себе.

А в слові, в біднім слові — лях
За відповідь сподівано-недобру:
Промерхне й завтра неозорий обрій,
А в ньому, як і перш, кружлятиме шуляк.

1946.

О С Т А Н Н І Й   Д Е Н Ь

Вийшов я і бачив там усіх, —
Навіть карлика в бучнім наряді...
Злий чернець, коли його заглядів,
Марно стримував свій щирий сміх.

І проходив між людей своїх
Той король, що десь в останнім ряді
Ради райських піль одної п'яді
Відмовлявся від земних утіх.

А в вертепі, що горів вогнем,
Тільки скиглив клешоногий песик...
Мабуть, плакав за останнім днем;
Бо далеко, над піщаним плесом,
Там, де тіні полонили яр,
Він згасав, мов восковий пожар.

1945.

* * *

Не знать відкіль — вкрадливим вітерцем,
Що десь гуляв по царині широкій,
Прилине згадка, вдарить у лице
Теплом недобрим і розвіє спокій.

Отак буває, всупереч порі,
Як лист опав, щоб гнить в ярах незримо —
Надійде повінь і знесе з дворів
Запас добра, збережений на зиму...

1946.

* * *

Ось ми виходим: поле.
Крайні спливли вогні.
Тут я чекаю з болем
Першого, може, „ні“.

Мертво навколо, біло.
Та не з-під теплих вій. —
Те, що прийти хотіло,
Згасло в душі моїй...

1946

Д В А С О Н Е Т И

I

Незнаний камінь, з дна, з жажного споду,
В рясній оправі, наче в клітці птах.
Невже бо й там, у тих німих світах,
Він закохався в чар голубозводу?

Зваблива даль, що глянула на воду!
Як відгук їй — і крил невтримний змах,
І десь в яру ніким не жданий пах
Скорботних зел, що не квітніли зроду.

Але рука сплітає сіть густу,
Спинає лет, що вже обрав мету,
І проти сонця блискає рубіном. —

Для неї все: блакить, барвистий квіт
І пісня дна, що родить срібну піну —
Лише мана, лиш тільки мертвий міт...

II

Про свічі говорив, що з дуба вогнелико,
Як день погас, курилися в імлі,
І мов скитальці на чужій землі,
Хвалили без словес предоброго владику.

Ні болю, ні плачу, ні розпачу, ні крику:
Лиш попелом офір — на все, на зради злі
Вони підносились. І там, де вугіль тлів,
Ти бачив при вінці всеблаговість велику.

О, мрійнику, всміхнись! Журба німих твердинь
В пожежі гаснула — цвіла небесна синь,
Як ранком, як тоді, коли надія в злеті

І сонце обрива лукаву, чорну сіть. —
Шукай же рвійних сил, як Вайльдовій Ракеті,
Піднятися до хмар і в сяйві спопелить!

1946

ДІВЧИНА

Вона спинилася — упала хустка біла.
Чоло зажеврилось, неначе докір чула:
Отам проходила, на галяві заснула,
І біля неї тихо скорбна мати сіла...

Рука голубляча, а він у серці скутий,
Ще їй незнаний, перший — квітам не збагнути,
Хоч би й жалітись їм у розпачі хотіла. —
Вона спинилася — упала хустка біла...

1947.

* * *

Хто був, стояв біля тебе
І слово зберіг, як скарб? —
Я думаю: ти могла б
Про це розмовляти з небом.

Тоді вже вітри надгірні
Сказали б — вістки ж у них! —
Що біль неосудний стих,
Твою розпізнавши вірність.

1947.

* * *

Ріка, ріка—
Пісенька прудка.
Десь шумить, десь гуде, вітром сіється...
А до мене ось так —
(Не в думках — золота)
Прийде, стане — змією обів'ється.

Ти ж була.
Ти ж, як сніп, —
(Хвиль рожевих розхліп)
А вернулась і стала, як дівчина:
У барвистім вінку
Так, як раз на віку,
Ще ж і маком червоним завітчана.

Припаду,
Припаду до землі, мов кажан —
Хай вогонь твій — розквіт
Об туман,
Об туман полохливий розколеться.
І безкрилий на зліт —
(Де вчорашній привіт?)
Бачу: серце і тішиться й молиться.

А в думках,
А в думках —
Наче спокій, ріка:
Поміж круч, поміж долів видніється.
І така, як була —
З бистро-синього скла:
Десь шумить, десь гуде, вітром сіється...

* * *

Отак схилюсь до проліска, і знову,
Мов казкою, людський відлине світ,
Лишаючи, як острах, туп чобіт
Отих мисливців, що пішли в діброву.

Зав'ється вихор — лист мете до купи,
Аж тінь від нього крилами спада
І родить сон, що тут її хода,
Що ось вона ногою близько ступить...

1947.

БАЛЯДА

Увійходь, не спиняйся ні раз —
Жовтолику, в сліпучім серпанку,
Ми зустріли твою полонянку,
І вона не боялася нас.

Ще й дарунки їй клали до ніг,
Як ішла і ступала на килим.
— Хай сміється, не плаче за милим,
Що в нерівному герці поліг.—

Так сказав не один побратим,
Кращі друзі мої і знайомі. —
То ж, як хочеш, у нашому домі
Ми й тебе залюбки пригостим.

Тільки, правда, сьогодні сумна
Світла заля, що маєм для вхожих,
Служба з ранку в ній правиться Божа,
І стоїть біля вікон труна...

Та увійходь — не спиняйся ні раз:
Жовтолику, в сліпучім серпанку,
Ми зустріли твою полонянку,
І вона не боялася нас.

1946.

БІЛЯ ЧОРНОЇ БРАМИ

(З вінка сонетів)

Lasciate ogni speranza...
Dante.

VII

І жоден з них не йшов на спільне свято.
А хто ж бродив по луках, серед трав,
І китиці похапливо збирав,
Щоб у вінки, як в світлий день, сплътати?

Хтось радий був і радість ніс до хати,
Чи в злій біді він кращого не мав,
Як скромний дар розквітнулих отав
Нести на шлях, щоб вимінять дукати?

Те знає цвинтар і старі дуби,
Де ходить мати, скопує гроби,
Щоб посадить на них васильки й м'яту,

І стиха шепче все слова одні:
— „Нехай лишили сина при мені —
Усе дарма: кривавий меч піднято!”...

ХІІІ

Де чути сміх, бо сміх той від печалі,
Здіймався часто клич до темних сил,
Що в пізню ніч виходили з могил
І десь на збір неслися в дикім чвалі.

Немов човни, що збилися на причалі,
Вони стікалися під шати крил.
Здирали усмішки з тупих мандрил
І розшивали ними срібні шалі...

То був дарунок для „великих“ днів,
Що їм офір сумний почет курів,
Як рік—щедріш, як рік—в бучній обнові

А там, де брама, де сплетіння ґрат,
Вони плекали, ніби царський сад,
На вході цвіт і далі малинові.

XIV

На вході цвіт і далі малинові...
Багато хто у захваті не раз
Спинявся там, де блиск рясних окрас
Будив чуття, не виказане в слові.

А ті, що вік несли вінки тернові
І знали біль незлічених образ,
В надії вірили, що там якраз
Найдуть притулок справжньої любови.

Їх світла даль манила, як ніде —
Такий бо шлях, мабуть, у рай веде
Та ще в краї нечувані, казкові...

І хто пізна, що так лиш тут, де вхід,
Де, наче в сні, цвіте рожевий квіт,
А там, з-за брами — демон сліз і крові?

* * *

Зняв я ваші голови,
Не кажу — простіть;
Заливаю оливою
Дірочки пусті.

Думайте, як хочете —
Руки зріжу теж,
Ви ж бо ними точете
Кров у дні пожеж.

Там он, над полянами,
Де сплітався квіт —
Між піснями п'яними
Грізний туп чобіт.

Там он, понад городом —
Блиск і грім, і шторм.
Плуг нещадним скородом
Менше нищить форм.

Ви ж усе однакові —
Хто б вас міг змінить?
Там он, в Зодіякові,
Віщий знак горить:

Тільки зняти голови,
Не казати — простіть, —
І залити оливом
Дірочки пусті.

1946.

Т Е М А

Я бачу привиди, мбв ластівки над полем.
Незчислені вогні їх палять обіруч,
І надаремне споміж темних туч
Там небо виглядає блакитно-голе...

Хтось плаче і ранить мене колючим болем.
Чи хвиля добігає до непривітних круч?
То наш Дніпро, Дунай, змутнілий Збруч?
А може й немовля докраю кволе?

Ще далі як піти, там голоси без звуків,
Там тільки фарби, і нема життя,
Там хтось у розпачі собі ламає руки,
Бо жертвенника ідолу простяг.

В кінці ж — татарський хан, сади, гареми,
І, як здобуток, розклад злої теми...

1945.

ПІСНЯ ГНОМІВ

Вийти нам з дна, з луговини
Тихої — боляче, може.
Глянеш: заплаканий кожен,
В погляді — розпач дитини.

Це ж не тумани осінні,
Смуток благий, неосядний,
Навіть не савани-рядна
Ті, що зіходять, мов тіні.

Це ж і не ночі приبلуда,
Темінь холодного краю. —
Там навіть бранці чекають
Світлого, раннього чуда.

Може це навіть не вітер,
Згідна, болюча розпука —
Здіймуться змучені руки,
Ніби обвуглені віти.

Що їм на відповідь гоже?
Сльози благої хмарини?—
Вийти нам з дна, з луговини
Тихої — боляче, може...

1947.

Р І — Р І

Два сплети. Два маленьких Рі,
Як написи незнаного бінома.
Так мов на галяві зустрів
Мандрівник-гном свою примару — гнома.

Повірити й зійти на дно,
Неначе забавка — на сходах пусто,
А небо друге полотно
Там над незнаним простором опустить.

Хай ще хвилинка — без вагань
(Неправда й те, що десь надійдуть потім) —
Перебороти крайню грань,
І шлях до мікрокосму — на звороті!

1947.

* * *

Занадто багато світу:
Хоч вік би цю віддаль пив —
Назустріч біжать стовпи,
Мов просять твого привіту.

А там, на глухих узбіччях,
Де камінь упав колись,
Квітки боязкі звелись,
Щоб глянуть тобі у вічі.

Та часом, як тіні ранні
На килим полів спадуть,
Здається — згортає путь
Веселковий усміх грані.

1947.

* * *

В нестримнім вихорі, що рветься в даль
багряну,
Я впізнавав не раз і свій крилатий зваб —
Помчатися в обійми океану
Мінливих фарб...

Там, на тривожному, вогненному просторі,
У пишнім одязі — Мінерви гордий лик.
І сила з силою у спорі
Зламали крик.

Та бачив — тішиться даремно смілий порив:
Знов обімліла даль звела лице бліде,
І, відступивши в темні гори,
Вмирає день.

Тоді покинув я знебарвлені окраси,
Щоб повернутись в путь, де квітники цвіли б,
А невблаганний вітер гасить
Мій смолоскип...

1944.

* * *

Вони ще прийдуть. В блисківі німім,
Погасло-мертвім, ще зупинять кроки,
І скажуть нам, а також всім, усім,
Що от, як хоче, той поріг високий,
Ті двері, той ґраніт і причілок, і сіни
Ще й ковани ключі на ланцюжку з срібла.
Вони давно вас ждуть. Це вам їх берегла
Найправдивіша доля, що тепер зустріне
Окремо кожного на вході до світлиць,
Залитих сяєвом нового дива-світу;
А ми, засліплені, щоб мить священну зріти,—
В піску, в багні лежатимемо ниць.

1946.

В ТУМАНІ

(З Германа Гессе)

Чудно в тумані блукати!
Самотні всі дерева там.
Цей кущ розкинув шати
І теж стоїть сам.

Повен друзями був мені світ,
Як дні не тонули в мряччі,
А звиснув туману спліт —
Нікого я більш не бачу.

Справді, мудрим не буде
Хто теміні не зна,
Хто в нею сповнений будень
Не глянув до дна.

Чудно в тумані блукати!
Всі сиротіють там.
Ніхто не зрить брата —
Кожен іде сам.

* * *

Полохливо розбіглись ниви,
Наче їм ця весна чужа.
І незміряна щедрість зливи
Прошуміла до них, мов жаль...

Та цього ані раз не взяти
Нашим серцем, хоч би й хотів.
І тому підвелася Мати —
Рятівниця усіх світів.

1947.

* * *

Завіса, завіса знову
Над полем, де блиск поблід.
Вітри припиняють мову,
Замівши осточній слід.

Далеко, за перевалом,
Холодного сну прибій,
А тут так до болю мало
Квіток — послужити їй.

І тільки черешні сизі
Здіймають нестримний плач. —
Прийди ж у весняній ризі
І землю свою побач!

1947.

* * *

Жовто, жовто цвітуть поля,
Наче болям несуть розлуку.
Тиша стан свій на них схиля
І кладе материнську руку.

Тільки ласка її така,
Мов про неї хто гірко марив,
А в далеких іще хмарках
Видно привид страшної кари...

1947.

* * *

Ти не замкнеш, не обів'єш його
Зрадництва путами. Гострі
Леза, як розпач, як постріл,
Силу згубивши, впадуть на вогонь.

Корінь глибокий, що камінь пройшов,
Знайде поживу для листу;
Навіть без сонця — барвисту
Одіж накинє на вистиглий шовк.

Буде у ньому стебло, а не смерть.
Вічна снага, невідхідна,
Здійметься ранком і згідно
Виповнить простір красою ущерть.

1947.

* * *

Будуть молити, і не прийми,
Як розпач побачиш — слава!
Це ж на сторожі стала грудьми
Твоя бойова держава.

Сміхом колючим зірветься біль,
Але не для цього — „школа“.
Хай безіменно, тільки тобі,
Прокажуть: — твоя лиш згода!

Може, недаром була в сльозах
Весна і твоя і вража:
• Страхом не буде тепер гроза,
Що небо з землею зв'яже.

1947.

В Н О Ч І

Хтось підійшов до зломленого диску
І затулив мережане вікно;
Гойднув водою, глянувши на дно,
Як мати до розкритої колиски.'

Шепнув надією і слокоєм між трави,
Підняв до зір усмінене чоло,
І, щоб незгоди більше не було,
Свою сторожу між дерев поставив.

Шовкові простирадла надів до пішоходу,
Підперезавшись поясом міцним.
А потім став... і сміхом осяйним
Сипнув по мовчазному небозводу.

Знялись із дна зеленогриві хвилі,
Простягнувши руки, мов ласкавий дар.
На них цілунки клав волосожар,
Що пламенів у несказанній силі...

1945.

* * *

Ти сьогодні, як пізня айстра,
Розігнала мій смуток-біль
І надію рукою майстра
Відновила. — Хвала тобі!

Хоч сьогодні — було давно вже,
І настав тільки згадки день,
Я б у вічність його продовжив,
Щоб кінця він не мав ніде.

СОНЦЕСИН І ГУДОКРИЛ

(Польова казка)

В полі світло. В полі сонце. В полі день.
Гомін, гомін затихає з-над долин.

Між травинок,
Між стеблинок:

Дзень — дзень — дзень! —

З голубим іде дзвіночком Сонцесин.
Не схилия стебло голівку —
Повне сил,
Аж прилине хижий ворог —
Гудокрил...

Він сіє мрію сонцеткану
Тоді, як слиняве жало
Запустить глибоко в стебло
І роз'ятрить болючу рану.
Та мрія — привидом розради
Дзвенить при ґрунті, де трава
У тїнь сховалась. Ожива
Під нею казка — спів цикади.

А біль доконує. Стебло,
Немов злякалось, що цвіло,
Немов стояти стало грузько,
Нагнулось вниз — годує кузьку...

І спів замовк — дзвіночок ніжний,
Деся, як луна, подаленів.
Чи знов прибуде? — Мабуть, ні —
Розтане в хмарці білосніжній.

Отам, між ясної блакиті,
Зависне цяткою срібла,
І тільки завтра — з сонце-скла
Впаде росинкою на житі.

А скрізь, над нивами, —
Шур — шах!
То вражий гомін —
Шелест-птаха.
Шумить — гуде,
Аж відійде,
Аж сплине день...

Та тільки з ножиком в руці
Старий чаклун-дідок
Зайшов звідтіль,
Зайшов звідціль —
Побачив колосок.

І враз до ластівки гукнув,
До спритних цвіркунів;
Сам травку брав, кілечка гнув,
Вінки з волошок плів.

А потім ножиком своїм
Проткнув ясну блакить
І колоскам сказав усім:
— Заждіть. Ще будем жити!

Над полем вітер. Дощ сипнув із градом.
Для райдуги ще й місця не знайти;
А десь відтіль, де родяться світи,
Громовий дзвін на спраглу землю пада.
Дрижить, порепана, засмаглими грудьми
І просить віддиху. Та де там?—Стогнуть гори
(І їм був затяжкий цей перший порив) —
Ото ж благає вже, щоб він її обмив.
А спраглих уст торкнувшись з жагою,
Нехай не зранює, лиш дасть вологи їм,
Як листячку, траві, як погінцем усім,
І кволому стеблу, що никне головою...

На сонці, що звідтіль,
З небес, горить над ним,
Його родилась біль
З обличчям чарівним.
Прийшла в квітках—вінку,
Серпанком осяйним
Стягла себе, струнку,
І гралась, гралась з ним.
Була й така, як він,
Цей вітер — тільки зла —
За нею навздогінь
Тепер хмарок разлам.
За нею навздогін
І крапля дощова,
За нею грому дзвін —
Аж полягла трава...
У вінку, у вінку
Він іде.
Даль розкув, світ розкув. —
До грудей
Йому пташка злетить —

Затремтить,
Припаде.
Буде з вітром співать
Колосок —
Цок — цок — цок!
Мов млинок.
Будуть трави збиратись
В танок. —
Цок — цок — цок! —
Чий це крок?

І так, як світом раннім,
Бувало, по росі,
Тепер в новім убранні
Він з'явиться усім.

Над полем стане,
Ні злий, ні добрий,
Високим станом
Затулить обрій. —

І хто почує ворожий крок?
Чи знов прив'ялий колосок?

1946.

ДОРОЖНИЙ СОНЕТ

Густа синява і берези білі,
І знову — спогад про далеку путь;
І, як колись, над простором гудуть
Міцні дроти, од вітру обважнілі...

Та все ж далеко до мети, до цілі,
Бо відстані, як повені, ростуть,
І Гамлетове „Бути, чи не быть?“
Стає, мов чарка на гіркім похміллі.

А десь в яру — скрегоче вовкулак.
Він, мабуть, знає: ми проїдем далі.
І шаленіє, що не буде так,
Як буряні проказують скрижалі,
Хоч там, над полем, знову біло-синь
І поміж дроту — музика пустинь.

1945.

З М І С Т

ЗОЛОТІ ВОРОТА

Арабески	5
Твоїх доріг — мого хиткого слова	7
Хай ранок твій розквітне	8
Хтось отам зустрів	9
Я вертаюсь до тих воріт	10
Фрагмент	11
Я входжу в храм	12
Коли розтавала раптово	14
Світле поле й барвисті грона	15
В глухім краю	17
В перлямутровій оправі	18
Це був луг	19
Змагання	20
Ніби я ще недавно	21
Може й буде, що в смутний день	22

НА ПЕРЕПУТТЯХ

Вулиця	25
Дон-Кіхот	26
Тривожна сповідь	27
Останній день	28

Не знать відкіль	29
Ось ми виходим	30
Два сонети: I	31
II	32
Дівчина	33
Хто був, стояв біля тебе	34
Ріка, ріка	35
Отак схилось до проліска	37
Баляда	38
Біля чорної брами VII	39
XIII	40
XIV	41
Тема	42
Пісня Гномів	43
Зняв я ваші голови	44
Рі-рі	46
Занадто багато світу	47
В нестримнім вихорі	48
Вони ще прийдуть	49
В тумані (з Г. Гессе)	50
Полохливо розбіглись ниви	51
Завіса, завіса знову	52
Жовто, жовто цвітуть поля	53
Ти не замкнеш, не обів'єш	54
Будуть молити	55
Вночі	56
Ти сьогодні, як пізня айстра	57
Сонцесин і гудокрил	58
Дорожний сонет	62

